

A.R. Niemen vuonna 1904 valokuvaamat Maurasten talot Koropissa (kuva: MV).

KOROPPI SILLOIN JA TÄNÄÄN

Vanhassa "mustassa" tietosanakirjassa vuodelta 1911 löytyy hakusanan Aunus kohdalta kahta karjalaistaloa esittävä valokuva. Kuvan selitys: talo Koropista. Isäni oli kirjoittanut kuvan alle "Maurasten talot Koropissa".

Taloista vasemmanpuoleista isännöi isoisäni Ilja Mauranen. Sen oli kaiketi rakentanut Iljan isä Timo. Oikeanpuoleisessa talossa isäntä oli Iljan serkku Iivana Iivananpoika Mauranen. Se oli Timon veljen Iivanan rakentama. Tätä taloa, apurakennuksia ja esineistöä on valokuvien, pürroksien ja selityksien esitelty vuosisadan vaihteessa ilmestyneessä kirjassa "Karjalaisia rakennuksia ja koristemuotoja", jonka Suomen Muinaismuistoyhdistyksen sekä Mathias Aleksanteri Castrenin rahastojen apurahoilla arkkitehdit Yrjö Blomstedt ja Victor Sucksdorff kirjoittivat ja kuvasivat.

Tämä samainen valokuva talosta Koropissa löytyi Museovirastosta muutamia vuosia sitten. Professori A.R. Niemen perilliset olivat 1970-luvulla tallentaneet sinne isänsä Itä-Karjalan matkoilla vuosi-

na 1901-1909 ottamia valokuvia. Niiden joukossa oli toinenkin tutulta vaikuttava. Selvisi, että tämä kuva esitti Maurasten taloja rannan puolelta nähtynä. Oikein tarkkaan kun kuvaa katsoo, erotuu oikeanpuoleisen talon edestä kaksi tyttölasta, todennäköisesti äitini Anni ja hänen Darja-siskonsa. Vielä kolmaskin kuva Koropista on Niemen ottama, kuvan takana lukee "Perunan mullitus. Koropista".

Koropin kylän talot olivat kahdessa ryhmässä. Tuulijärveen laskevan Koroppijoen tuntumassa järven rannalla olivat enimmäkseen talot, Maurasten 3 taloa, Mikittä Riikosen talo, Ivan ja Miikkula Ivanovin mökki, muurari Jaakko Väisäsen mökki sekä sekatyömies Triihpo Bogdanoffin ja Feodor Riikosen mökit. Koroppijoen vastarannalla oli Ilja Maurasen veljen, Lieksassa asuvan kauppias Vasili Mauron rakentama suuri huvila, johon koko 9-jäseninen perhe palvelijoineen ja lehmineen muutti Lieksasta kesäksi.

Toinen osa Koropin kylästä sijaitsi noin 1 km:n päässä, järveen pistävässä Hiirennie-

messä. Siellä oli neljä Riikosten taloa: Alekski, Ippo, Timo ja Prokko olivat isäntien nimet. Koska niemelle ei useampia taloja mahtunut, oli Riikosta tullut myös Maurasten puolelle. Perunan mullitusta ja mullittajia esittävä valokuva on kuitenkin tältä niemeltä ja esittää todennäköisesti Prokko Riikosta ja Roukkulasta otettua Palagia-vaimoa.

Semstvon (maasäädät Aunuksen läänissä) toimesta rakennettiin Koropin kylään metsän myynnistä saaduilla varoilla tämän vuosisadan alussa maantie ja joen yli silta. Semstvo oli perustanut Koroppiin myös oman majatalon, jota Iivana Mauranen piti. Varsinkin talvisaikaan olivat Iljan ja Iivanan talot täynnä vieraita, talvitie Repolasta Suomeen kun meni Koropin kautta. Ilja Mauraselle valmistui uusi talo v. 1899, jolloin vanha jäi oman karjan ja vieraiden hevosten suojaksi. Sekä Ilja että Iivana pitivät pientä aittakauppaa. Molemmilla oli myös vesimylly Koropinjoessa.

Maurasen veljekset ja serkkuset olivat ahkeria metsäeläinten nahkojen välittäjiä

Suomesta Sungun markkinoille. Porajärveläinen Maksima Jeulonen on kertonut yhdellä kertaa vieneensä Sungun markkinoille 5 hevoskuormaa Maurasten veljesten Suomesta ostamia nahkoja: oravaa, ketua, karhua, näätä ja saukkoa.

Koropin Ivanoffien historia on erikoinen. Esi-isä Ivan Ivanovits Ivanoff kuului ns. "loutapoikiin". Kerrotaan, että äiti synnytettyään aviottoman lapsen pani lapsen loutaan eli laatikkoon erään lastenkodin ulkopuolelle jossain Venäjällä. Lastenkodissa heidät ristittiin. Isän nimeksi pantiin sama kuin ristimäni, samoin siitä muodostettiin sukunimi. Nämä lapset koulutettiin. Koska Repolassa oli vähän kirjaitoisia miehiä, niin heitä tuotiin sinne ylemmiksi ja alemmiksi metsävirikailijoiksi, objessikoiksi ja storosiksi. Kaikki Repolan metsäherrat olivat 1800-luvun puolivälissä tällaisia, ja heitä kerrotaan olleen kaikkiaan 11 kappaletta. Mm. Lusmassa asui Vassilei Vassiljevits Vassiljoff, Kolvasjärvellä oli samanniminen VVV, Virrankylässä Aleksei Aleksovits Alek-

soff, Markkisenvaarassa Levonteivi Levontovits Levontoff jne. Kyläläisten kesken näitä loutapoikia sanottiin inkeriläisiksi, kun he olivat tulleet Pietarin läheltä lastenkodista. Kerrotaan, että he kokoontuivat joskus yhteen Repolaan sroissan pruusniekalle, jolloin he yhdessä venäjäksi lauloivat ja itkivät, etteivät tiedä mitään isästä, äidistä eikä muustakaan suvusta.

Eräs Koropinkylän "kummajaisista" oli Triippo Bogdanoff, jonka kerrottiin olevan Riikosta, mutta sai nimen Bogdanoff synnyttyään lehtolapsena. Hän teki sekalaisia töitä, mm. korjaili siltoja, jolloin otti työmaalle eukkonsa ja lehmänsä mukaan. Triippo oli ulkonäöltään harteikas, tukeva, mutta erittäin epäsiisti, "ei vetehen männyt". Kesällä 1919 oli Repolassa Suomesta kasvitarhaviilijelmästä opastamassa neiti Helmi Penttinen, joka raportissaan kertoo käynnin Triipon talossa olleen Repolan hirvittävin muisto! Triipolla oli onni saada yhden poikansa kummiksi rikas pietarilainen kauppias, joka Lusmaan lahjoittamansa kirkon vihkimistilaisuuden yhteydessä kävi papin matkassa Koropissa ja joutui kummiksi.

Koroppiin oli avioitunut Nurmeksesta Jaakko Väisänen, joka tunnusti luterilaista uskoa. Hän kierteli ympäri pitäjää, oli ammattitaitoinen muurari, jolle aina löytyi töitä.

Enoni Viki Mauranen lie nee ainoa elossa oleva Koropissa syntyneistä Maurasista. Viime kesänä hän pääsi käymään Koropissa. Tämä matka oli hänen ensimmäinen ulkomaanmatkansa, sota-ajan käyntejä kun ei ole tapana lukea mukaan "kun passia ei

Perunan mullitus Koropin kylässä. Mullittajaksi on arveltu Prokko Riikosta Hiirenniemeltä (A.R. Niemi/MV).

kysytty". Ehkä tätä viimekeisäistä käyntiä ei sittenkään tehty ulkomaille, pikemminkin kotimaahan.

Vikin lähtöön Koropista vuoden 1922 uudenvuodenpäivänä liittyy dramatiikkaa. Isä Ilja oli vangittu, vanhimmat 3 poikaa ja kaksi tyttäretä olivat Suomessa. Kommunistit tulivat etsimään Suomeen paennutta äitiä Annia, ja ampuivat naapurin tyttären luullen tätä äidiksi. Iljan vaimo Palaga teki nopean ratkaisun. Hän asettui itse hevoseksi, pisti laitarekeen viisi nuorinta lastaan, joista kaksi vanhinta pystyi äitiään hiukan auttamaan, ja lisäksi kolme naapurin orvoksi jäänyttä lasta. (Viki oli täyttänyt 6 vuotta.) Talon hevoset oli takavarikoitu. Evääksi rekeen otettiin uunista puurokulho. Lähdettiin Suomen rajaa kohti, jon-

ne oli matkaa noin 14 kilometriä. Palattiin kuitenkin vielä takaisin hakemaan lapsista yksi, joka oli unohtunut kelkkamäkeen.

Peräti uupuneina tultiin Suomen puolelle Kivivaaraan, jonne Lieksasta hälytetyt omaiset olivat tulleet vastaan. Ilja-isä pääsi myöhemmin pakenemaan Suomeen, jolloin perhe oli taas koossa.

Sota-aikana Viki kävi Koropissa. Paljon oli jo silloin muuttunut. Iljan uusi talo oli ennen sotaa ollut kouluna, Tuulivaarassa kun koulu oli lopetettu. Vanha talo oli oppilaiden asuintalona, myöhemmin kolhoosin karjarakennuksena. Vasili Maurasen huvila oli siirretty Repolaan osuuskaupan rakennukseksi ja sen huonekalut oli annettu ansioituneille puolueyöntekijöille. Koropin tyhjiin taloihin oli asutettu valkovenäläisiä.

Naapurikylässä Tuulivaarassa oli tsasouna ja kalmis-maa. Tuulivaaran tsasouna oli pyhitetty apostolien Pietarin ja Paavalin muistoille, ja kyläjuhliä pidettiin heinäkuussa. Koroppilaiset rakensivat kylänsä semstvon rahoittaman tsasounan Pyhän Iljan nimiin, ja kylän praasniekka-päiväksi tuli Iljanpäivä.

Koropin kylän asukasmäärä oli pieni, vain 60—70 henkilöä. Kylässä ei ollut koulua, kouluun mentiin Tuulivaaraan, viiden kilometrin päähän.

Koroppi oli eräs harvoja kyliä, joissa ennen vallankumousta ehdittiin toteuttaa ns.

Stolypinin maareformi, jakaa maat talonpojille ja antaa heille komeat käsikirjoitetut maanomistuspaperit. Monia Maurasten papereita on tallella. Muita Repolan kyliä, joissa maat ehdittiin jakaa talonpojille, olivat ainakin Lusma, Tuulivaara ja Omelia. Venäläisissä kartoissa viime sodan ajalta on maanjakolinjat selvästi merkitty.

Nyt kesällä 1993 ei Koropin kylässä ollut mitään vanhoja rakennuksia. Vasili Maurasen huvilan paikalle oli rakennettu suuri rajavartioston kasarmi. Sen vieressä oli korkea tähytystorni. Repolasta Koroppiin vievän tien reunassa oli sähköistetty piikkilanka-aita, joka jokien kohdalla ulottui tiheään pohjaankin saakka. Aidan vierellä oli haravoitu ja todennäköisesti miinoitettu käytävä.

Koropista jatkuu sähköaidalla suojattu tie pari kilometriä joen vartta myöten Tuulijärven rantaan. Emme sinne menneet, mutta kerrottiin nykykartoissakin esiintyvistä Tuulos-nimisestä kylästä, joka oli muutamia kymmeniä vuosia sitten rakennettu metsätyömiehiä ja heidän perheitään varten kohtaan, missä Koroppijoki laskee Tuulijärven Keynäslahteen. Samassa paikassa on Heikki Kirkisen mukaan ollut 1600-luvulla Keynä-niminen kylä, joka 1600-luvulla oli autiona. Autio se on kuulemma nytkin metsätöiden loputtua.

Koropin ja Tuulivaaran vanhoja kyliä ei venäläisissä nykykartoissa enää ole. — PK

Viki Mauranen nuortui kymmeniä vuosia, kun pääsi käymään syntymäkyläänsä. Kukkittajana karjalainen emäntämme Valja Gortseva.